

Trò chơi xóm đò Tha La

Tác Giả: Nguyän Đät

Thứ Hai, 26 Tháng 1 Năm 2009 08:52

...nói chuyện về cái chết của tác giả bài thơ. Cái chết ấy, đúng ai nói đâu nhỉ, khi Vũ Anh Khanh đi tìm do. Sống trong “tâm màn sập” có hẳn gì cái chết? Đây Tha La xóm đò Có trái ngọt cây lành

Tôi về thăm một đò

Giữa mùa nắng vàng hanh

Ngắm nhìn Tha La bèo:

Đây rừng xanh rừng xanh

Bụi đùn quanh ngõ vắng

Khói đùn quanh nóc tranh

Gió đùn quanh mây trắng

Và là loạ n xây thành...

Hai đò n đò u bài thơ rất dài của Vũ Anh Khanh, tôi thu được năm lòng từ những năm học ở trung học ở Sài Gòn. Bài thơ mà tôi nhớ tên, không biết từ đâu, là Tha La Xóm Đò, dài lắm không thể thu được hết, tác giả viết bằng nhiều thứ loạ, nghe như một vở kịch thơ. Tôi lúc biết bài thơ Tha La Xóm Đò, tôi cũng nghe nói về tác giả bài thơ, Vũ Anh Khanh, tham gia kháng chiến chống thực dân Pháp, tập kết ra Bắc sau Hiệp định Genève năm 1954 chia đôi đất nước. Năm 1957, Vũ Anh Khanh viết tập truyện vào Nam. Khi biết qua sông Bến Hải, lúc bấy giờ là vùng phi quân sự, Vũ Anh Khanh bắt đầu bằng mấy tên tập kết về đây...

Ở Sài Gòn, tôi lúc biết bài thơ Tha La Xóm Đò, thì rất nhiều người cũng biết, thu được vài đò n trong bài thơ dài, thơ này là một, hai đò n đò u, như trên. Có cả bốn tên, cả nhạc, dựa theo bài thơ Tha La Xóm Đò, nên càng thêm nhiều người biết, đa số là giới bình dân. Bài thơ cùng với Tha La xóm đò ám ảnh tôi, những xóm đò Tha La ở đâu, hình như không ai, cả tôi nữa, thấy có mặt.

Hai đò n đi tìm Tha La xóm đò

Sau ngày 30 Tháng Tư năm 1975, tôi quen một nhà thơ tên là Hoài Anh, tôi mời đến Bắc xã hội chủ nghĩa, vào làm việc tại Sài Gòn. Nhà thơ Hoài Anh đã từng tu tập, thơ này viết những bài khảo cứu văn học. Một lần ông nói đang viết về văn nghệ sĩ miền Nam trong thời kỳ kháng chiến chống thực dân Pháp, tôi hỏi ông có viết về Vũ Anh Khanh không, dĩ nhiên là ông có đò u. Những ông nói, có gặp Vũ Anh Khanh, và ông rất khen thơ Vũ Anh Khanh. Ông nói, thơ Vũ Anh Khanh đẹp sắc nét trong số những nhà thơ miền Nam thời kỳ đó, gồm: Kháng Däng, Hoàng

Trò chuyện xóm đèo Tha La

Tác Giả: Nguyễn Đät

Thứ Hai, 26 Tháng 1 Năm 2009 08:52

Tä Nguyễn, Thäm Thä Hà, Kiên Giang... “nhäng nhìn bä ngoài, Vũ Anh Khanh không có vä nhà thä nhäng ở ta thäng thäy. Vũ Anh Khanh läm lä, säm đen, mät säc, trông nhä tráng sĩ Kinh Kha bên bä sông Đäch, mät đi không trä läi...”, nhà thä, nhà khäo cäu Hoài Anh nói väy. Và nhà khäo cäu, chä khäo cäu cho biät mà thôi, biät Tha La xóm đäo ở đäu. “Anh cä täi Träng Bäng, häi ngäng ta, là sä täi tän chäng là Tha La xóm đäo”.

Cách đây vài năm, län đäu tiên tôi tìm täi, mà không täi đäc tän chäng là Tha La xóm đäo, nhä läi nhà thä Hoài Anh nói. Tä Sài Gòn, tính tä bän xe đi Tây Ninh ở vùng Bà Quäo, quän Tân Bình, täi Träng Bäng chä trên đäi 45 cây sä. Đäng nhä läi nhà thä Hoài Anh, täi Träng Bäng thì häi ra ngay Tha La xóm đäo. “Chú täi con đäng bên hông chä Träng Bäng, cä đi thäng vô, khoäng 2-3 cây sä, là täi Tha La xóm đäo. Ngó thäy cái bäng ở pä văn hóa, quäo vô, đi thäng täi mät chút là ngó thäy nhà thä Tha La”. Tôi đã ngó thäy cái bäng “ở pä văn hóa”, quäo vào con đäng đät đä, bäng phäng, thäng täp giäa hai bên cây xanh. Đi täi gän cuäi con đäng, nghiêng ngó hoài, chäng thäy nhà thä nào hät. Tôi tät vào mät quán näc, dĩ nhiên là quán ở miän thôn dã đang thä thành hóa, thäy dä cäm vì còn vä mäc mäc đän sä. Vào đây, chäc chän sä häi ra chä có nhà thä Tha La. Nhäng chäa käp häi ngäng ở quán, thì tôi nhän ra, cũng täi quán näc này, mät ngäng ở trä tuäi, có bä mät rät công an mät vä, ngó tôi lom lom. Khôn hän thì räi đây ngay, tôi tänh, và trä tiän ly cà phê đá chäa uäng hät näa, lên xe gän máy, tä đi tìm nhà thä Tha La. Tôi đi thäng hät đän cuäi con đäng, đã thäy träc là không có nhà thä ở khoäng này, nhäng đä thoát khäi con mät “công an mät vä”, bây giờ ngäng ở dân gäi hä là “cá chäm”. Và tôi hy väng gäp ai đó, đä häi nhà thä Tha La chä nào. Tôi ngó con sông ở cuäi đäng đät đä, bên kia sông là đäng ruäng, và chät ngoạn läi nhìn: anh chàng có bä mät “cá chäm” đã täi sát gän. Anh ta länh läng nói: “Anh cho coi chäng mình nhân dân!” Đäc có mäy chä trên cái thä chäng mình nhân dân mà thät lâu, nhäng ở không biät chä, và vän cäm cái thä chäng mình nhân dân ở y, anh ta häi tiäp: “Anh täi đây làm gì?”

Anh ta không bät giä tôi, vì tôi có làm gì gäi là “vi phäm an ninh trät tä xã häi”. Nhäng näu anh ta cä giä tôi ở, nhä đã täng có nhäng vä viäc nhä väy, bät buäc tôi vä trä sä công an “đä làm viäc”, thì tôi làm đäc gì? Nên län “khôn hän” này, tôi đã “hú hän” trä lui cuäc hành trình đi tìm nhà thä ở Tha La xóm đäo.

“Đây Tha La xóm đäo...”

Tha La xóm đäo vän là Tha La xóm đäo, thuäc ở pä An Häi, xã An Hòa, huyän Träng Bäng. Xã An Hòa có 7 ở pä, län đäu tiên tôi täi ở mä chä, vì cä ghi nhä cái bäng “ở pä văn hóa”. Hóa ra, ở pä nào, có ở trong cä näc, cũng đäu là “ở pä văn hóa”. Län träc, vì không biät thä, tôi vào ở mä ở pä An Quäi, cũng thuäc xã An Hòa.

Nhà thä Tha La có ở đã đäc tu säa khang trang tä träc 30 Tháng Tä 1975, trong khuôn viên räng räi, nhiäu cây. Con đäng chính đän vào ở pä An Häi cũng träi đät đä (trän säi) bäng phäng, thäng täp giäa hai bên cây xanh, có 4 con đäng nhä hän, chäy ngang. Nhà thä ở khoäng cuäi đäng, giáp dòng sông, cũng là dòng sông tôi đã gäp ở pä An Quäi.

Khoảng một tiếng, rồi tiếng gõ cửa mở cửa nhà thờ Tha La, tiếng vọng đong đưa cao thành tiếng khom khom, tôi nghĩ ngay tới tiếng vũ khí gì là “tiếng vọng vút nhọn” thì chỉ nghe thấy tiếng dân Pháp, tiếng quân và dân “Giới Phóng”. Bên cửa nhà thờ tiếng vọng, mở cửa tòa nhà to lớn, không biết là tiếng gõ cửa hay cửa quan gì, thấy tiếng nói nhè nhẹ: “Tiếng Văn Hóa”, giọng nói cánh cửa đóng kín... Hôm nay là Chủ Nhật, 20 Tháng Tám 2006. Tôi Sài Gòn tới Tiếng Bàng, Tha La xóm đèo, nhìn thấy nắng nóng cao độ, nhốt vào góc cửa này.

Cửa nhà thờ Tha La im khép. Bên trong, vài đứa trẻ tuốt tóc tròn xoe trên những lối đi rỗng, đầy cây hai bên, quanh nhà thờ. Phía trái cửa nhà thờ, lui sâu trong những hàng cây, mở cửa tòa nhà kiến trúc như nhà cửa các cha xứ nhà thờ Phụng vụ Tây. Con đường vắng vẻ bắt gặp hai bên cây trồng cửa nhà các gia đình xóm đèo, đa số có vẻ khá giả, có một, hai biệt thự to đẹp không thua những biệt thự ở Sài Gòn.

Tôi vào một quán nước, khoảng sân có mái che rợp bóng. Chủ quán, một phụ nữ tuốt tóc khoanh ngoài ba mươi, cho biết, thấy ngày có hai buổi lễ ở nhà thờ, sáng và chiều. Ngày Chủ Nhật, thêm một phiên lễ trong buổi sáng. “Những người già như bà ngoại của tui, họ Chúa tới nhà. Sáng Thứ Sáu mỗi tháng, cha tới thăm nhà các cô già trong xóm đèo”. “Cha ở nhà thờ Tha La là người miền Nam hả?” “Đúng, có hai cha, đều người miền Nam. Tha La xóm đèo là người miền Nam không hả!”

“Chị có biết bài thơ Tha La xóm đèo không?” “Biết chứ, đó là bài ca mà!” Qua người chủ quán nước, tôi biết dòng sông cuồn cuộn không phải là sông, mà là kênh: kênh Vàm Tiếng, nối từ sông Vàm Cỏ Đông, chảy tới Tây Ninh. Hàng ngày, thuyền bè, xà-lan chở xi-măng tới Hà Tiên, lên bờ Vàm Tiếng ở ấp An Hòa, nơi đây cũng là một bãi đò, buôn bán cát sông. Và đường cửa biển, sau 30 Tháng Mười 1975, họ như trên nấc thang gia đình ở Tha La xóm đèo có người vượt biên sang Mỹ, Canada, sau này gọi là tiền vợ giúp đỡ gia đình.

Tôi ngồi quán nước tới Tha La xóm đèo khoảng một tiếng đồng hồ. Tôi nghĩ, ở đây không thấy chàng “cá chìm”, có lẽ vì góc cửa, “cá chìm” cũng phải ngó. Một người ở Sài Gòn mà có một tới Tha La xóm đèo, không phải để âm mưu móc nối với một tổ chức phản động, thì tới đây làm gì? Nhà thơ Tố Hữu, giữa đường ruồng miến Tây, để sách, hút thuốc, thì bắt đầu “đi u tra”, và sau đó để ngã bôn nhợt nhạt, thì còn kêu oan uống gì! Và tôi “khôn hèn” trở về Sài Gòn.

Buổi chiều, tôi uống trà với thầy Tuấn Sĩ, tôi kể chuyện buổi trưa Tha La xóm đèo. Thầy Tuấn Sĩ cười chầm chầm: “Buổi trưa trưa lây lất buổi trưa trưa/Buổi trưa trưa trưa trưa trưa trưa trưa...”, thầy còn nhớ những chuyện này. Thầy Tuấn Sĩ nói: “Mới được đọc bài này trong Khô và Hành, số Tháng Sáu, Tháng Bảy gì đó. Ông Viên Linh tìm kiếm hay làm!” Tôi hỏi mấy người xem, thầy Tuấn Sĩ cho ai mượn rồi. Thầy Tuấn Sĩ hỏi tôi, có làm được “Tân Tha La Xóm Đèo” không? Tôi gật đầu ướm. Có bao giờ tôi tài năng vậy, tức cười, sinh ngay một bài thơ? Chúng tôi nói chuyện về cái chết của tác giả bài thơ. Cái chết này, đến người nói chuyện, khi Vũ Anh Khanh đi tìm tìm do. Sống

Trò chơi xóm đũa o Tha La

Tác Giả: Nguyễn Đát

Thứ Hai, 26 Tháng 1 Năm 2009 08:52

trong “tâm màn sßt” có hßn gì cái chßt?

Cußi cùng, sau mßy ßm trà, tôi cũng nghĩ đßc vài dòng thß, đß tß cái gßt đßu trßc thßy Tuß Sß. Tßt nhiên cũng tß cß bußi trßa Tha La xóm đßũa, có bài thß cßa Vũ Anh Khanh, đß mßnh vß trà trong không gian ßy:

Tôi tßi nßi này gißa gißc trßa

Tha La xóm đßũa nhß hôm xßa?

Bài thß hßn cũ mùa ly loßn

Trong gió hôm nay vßn đßt đß.